

2023_CBS_00608 Engagementsverklaring lokaal voedselbeleid VVSG - Goedkeuring**SAMENSTELLING****AANWEZIG**

mevrouw Ingrid Kempeneers, burgemeester; mevrouw Hilde Vautmans, schepen; de heer Johan Mas, schepen; de heer Jo François, schepen; mevrouw Nina Kvikvinia, schepen; de heer Stijn Vanoirbeek, schepen; mevrouw Mieke Claes; de heer Pascal Monette, schepen; mevrouw Kathleen Bergoets, algemeen directeur

BEVOEGDHEID

Hilde Vautmans - LOKAAL MONDIAAL BELEID

MOTIVERING**GEGEVEN**Engagementsverklaring lokaal voedselbeleid

De VVSG organiseerde een lokale voedseldag voor gemeentebesturen. Tijdens deze dag werd gevraagd aan de gemeentebesturen om akkoord te gaan met een engagementsverklaring, opgesteld door de VVSG, op basis van goede praktijken van Vlaamse steden.

Wij als Vlaams lokaal bestuur staan in voor het welzijn van onze burgers en voor duurzame ontwikkeling op ons grondgebied. Als overheidsniveau het dichtst bij de burgers, is dit onze opdracht. Voedsel is een perfect thema om een aantal milieu-, gezondheid- en klimaatthema's concreet te maken naar onze burgers toe.

In het volledige document in bijlage lees je over de cruciale rol van lokale besturen, de kracht van co-creatie en waarom voedsel verbindt.

Omdat we het verbindende belang van voedselbeleid en de cruciale regie- en voorbeeldrol van lokale besturen in een voedselsysteem erkennen, engageren we ons tot het onderstaande.

De verklaring werd toegevoegd als bijlage en bevat 9 engagementen:

- we werken beleidsdomeinoverschrijdend samen rond duurzame en lokale voeding;
- we betrekken lokale voedselactoren;
- via onze aanbestedingen maken we het verschil;
- onze inwoners zijn voedselaandeelhouders;
- we worden een eetbare gemeente;
- we gaan (sociaal) aan de slag met voedseloverschotten;
- we werken samen met andere gemeenten;
- we zetten in op de (voedsel)omgeving van onze meest kwetsbare doelgroepen;
- we gebruiken het VVSG kookboek bij het opzetten of optimaliseren van ons voedselbeleid.

De stad Sint-Truiden is met haar voedselstrategie 'Geplan(d/t) voor de toekomst - Voedselstrategie heerlijk Haspengouw' voorloper op het vlak van duurzame voeding en heeft reeds een goedgekeurde visie klaar. De engagementen in de verklaring liggen helemaal in lijn met de strategische doelstellingen van onze voedselstrategie. De stad kan de voorgestelde engagementsverklaring dus onderschrijven. Zo is ze tevens een voorbeeld voor andere steden en gemeenten om dit ook te doen.

WETTELIJKE BEPALINGEN

- Decreet lokaal bestuur van 22 december 2017 en latere wijzigingen

BESLUIT**Artikel 1**

Het college van burgemeester en schepenen geeft zijn goedkeuring en ondertekent de engagementsverklaring 'Lokale besturen kiezen voor een lokaal voedselbeleid', opgesteld door de VVSG, zoals toegevoegd in bijlage.

BIJLAGEN

1. Lokale besturen kiezen voor een lokaal voedselbeleid.pdf
2. Ondertekening_engagementen_lokaal_voedselbeleid.docx

topic-titel

Lokale besturen kiezen voor een lokaal voedselbeleid

Engagementsverklaring

College van burgemeester en schepenen
vrijdag 17 maart 2023

VVSG 3/16
2023_CBS_00608

Inleidende_tekst

Inhoud

1. Engagementen lokaal voedselbeleid	4
2. Voedsel verbindt	6
3. De cruciale rol van lokale besturen in een voedselbeleid	7
4. Voedselbeleid is co-creatie	8
Meer info en bronnen.....	9
Over VVSG	9

1. Engagements lokaal voedselbeleid

Wij als Vlaamse lokale besturen staan in voor het welzijn van onze burgers en voor duurzame ontwikkeling op ons grondgebied. Als overheidsniveau dichtst bij de burgers, is dit onze opdracht. Voedsel is een perfect thema om een aantal milieu-, gezondheid- en klimaatthema's concreet te maken naar onze burgers toe.

Omdat we het verbindende belang van voedselbeleid en de cruciale regie- en voorbeeldrol van lokale besturen in een voedselsysteem erkennen, engageren we ons tot het volgende:

1. **Beleidsdomeinoverschrijdend samenwerken.** Via een integrale beleidsoverschrijdende participatieve aanpak reflecteren we over voedsel, het voedselsysteem en een voedselvisie. *Via een strategische cel, projectgroep of werkgroep zetten we in op voedsel. "Zo heeft bij de stad Hasselt de dienst milieu en energie als trekker de diensten communicatie, wijkopbouw, gelijke kansen en lokale economie betrokken."*
2. **We betrekken de lokale voedselactoren.** We betrekken zowel de ecologische als economische en sociale actoren om het voedselbeleid mee vorm te geven en te sturen. Door samenwerking met verschillende partners worden plaatselijke producenten en consumenten met elkaar verbonden. Via een voedselraad, foodlab of foodgroup zetten we in op samenwerking met de bestaande stakeholders in de gemeente. *"Zo speelt de Stad Eeklo een organiserende, faciliterende en steunende rol in hun voedselproject, waarbij scholen, horeca, producenten,... belangrijke partners zijn."*
3. **Via onze aanbestedingen maken we het verschil.** Door in te zetten op een lokaal voedselbeleid, zijn we een voorbeeld voor onze burgers die we individueel en collectief sensibiliseren en aanzetten tot actie. We streven naar duurzame en gezonde voeding als norm. Via de eigen aanbestedingen stimuleren we de markt om duurzamer te werken. *"Gemeenten zoals Bierbeek en Sint-Genesius-Rode passen duurzame criteria toe in hun aanbestedingen voor de maaltijden in scholen en woonzorgcentra."*
4. **Onze inwoners zijn voedselaandeelhouders.** We stimuleren de kracht van bottom-up voedselinitiatieven en van burgerparticipatie. Door die betrokkenheid engageren onze burgers zich als voedselaandeelhouders om het lokale voedselbeleid mee vorm te geven in onze stad of gemeente. *"Zo heeft het OCMW van Hamont-Achel grond ter beschikking gesteld voor 32 tuiniers. Het project ligt dicht bij serviceflats en de bewoners van deze instellingen worden via een vrijwilligerswerking betrokken. Ook zijn er heel wat gemeenten die Voedselteams, die vooral met actieve burgers werken, faciliteren via infoavonden, lokale promotie, een depot, ..."*

5. **We worden een eetbare gemeente.** We zetten in op zelfplukboerderijen, stadsmoestuinen, voedselbossen, fruit in de wijk, ... We zetten lokale landbouwgrond in voor lokale landbouwproductie. We participeren in voedsellandschappen, die starten vanuit een samenwerking tussen landbouwers onderling en tussen landbouwers, het lokaal beleid, lokale maatschappelijke actoren en/of lokale ondernemers. *“De tuinen van Stene in Oostende of het Boerenlandschap in het Pajottenland zijn voorbeelden van voedsellandschappen. In Aalst heb je de smuljungle, een creatie waarbij culinaire talenten, groene vingers, verhalenvertellers, ... een voedselbos i.s.m. de groendienst animeren. In Schoten is er via een oproep klimaatkapitaal budget uitgekeerd om inwoners aan te moedigen om appelbomen, kerselaars en notenbomen te planten in eigen tuin”.*
6. **We gaan (sociaal) aan de slag met voedseloverschotten.** We sluiten ons aan bij een regionaal distributieplatform. Hiernaast betrekken we ook onze burgers als voedselverspillingsambassadeurs. *“Zo is Food Act 13 een samenwerking van CAW Zuid West Vlaanderen en 14 lokale OCMW's. Depot Margo uit Diepenbeek werkt met 33 sociale organisaties uit 28 gemeenten in Limburg.” “Omdat brood hoog op de verspillingslijst staat heeft de gemeente Lennik scholen affiches laten ontwerpen voor de broodzakken met tips rond voedselverspilling”*
7. **We werken samen met andere gemeenten:** We verspreiden onze goede praktijken via communicatie met andere lokale besturen. We werken samen voor het opzetten van kortere toeleveringsketens, voor het vermijden van voedseloverschotten (recupererende gemeenten en ‘ontvangende’ gemeenten), in het kader van een streekidentiteit, ... *“Zo is de provincie Oost-Vlaanderen aan de slag met een voedselplan voor de provincie. Ook de intercommunale Interwaas zet via het klimaatteam in op een regionale voedselstrategie*
8. **We zetten in op de (voedsel)omgeving van onze meest kwetsbare doelgroepen.** Kinderen, ouderen, zieken, sociaal-economisch kwetsbare groepen hebben de meeste baten bij gezonde en duurzame voeding. We investeren in ruimtelijke interventies om een gezonde voedselomgeving vorm te geven. *“Zo heeft Sint-Truiden 11 interventies gedetecteerd, o.a. een markt aan een schoolomgeving, collectieve moestuin met deelkeuken en een schoolrestaurant openstellen voor de buurt”.*
9. **We gebruiken het VVSG kookboek bij het opzetten of optimaliseren van ons voedselbeleid.** Als lokaal bestuur willen we onze rol opnemen in een duurzaam voedselsysteem en vinden we inspiratie, een stappenplan en praktijkvoorbeelden om onze engagementen in te vullen via het VVSG-kookboek en de VVSG website omtrent lokaal voedselbeleid.

2. Voedsel verbindt

Voedsel geeft vorm aan onze landschappen, onze gemeenten, onze lichamen, onze denkpatronen, onze gewoontes, onze economie, onze politiek, ons sociaal leven, ... Toch brengt ons huidige voedselsysteem heel wat maatschappelijke uitdagingen met zich mee. Klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit, uitputting natuurlijke hulpbronnen, voedselverspilling, welvaartsziekten, voedselongelijkheid, ...

Het goede nieuws is dat we voedsel ook vanuit een positieve en integrale, holistische hoek kunnen benaderen.

Voedsel geeft kansen voor een gezondere samenleving, hoger welzijn, verbonden gemeenschappen, een circulaire en duurzame economie, eerlijke prijzen, gezonde agro-ecosystemen, optimalisatie van biodiversiteit, langdurige bodemvruchtbaarheid, meer smaak!

En hoe? Heel eenvoudig, door het herstellen van relaties tussen landbouw en het milieu, en tussen voedselsystemen en de samenleving. Meer nog, voedsel is een superkrachtig medium dat we kunnen gebruiken om de grote maatschappelijke vragen te bespreken en onze gemeenten en de wereld duurzamer te maken.

3. De cruciale rol van lokale besturen in een voedselbeleid

Voedsel is een geschikte hefboom om lokale, sociale en economische doelstellingen te realiseren.

Een lokaal voedselbeleid is namelijk onlosmakelijk verbonden met de duurzaamheids-, klimaat-, gezondheids-, milieudoelstellingen van sectoren als volksgezondheid, sociale bescherming, landbouw, milieu, parken en recreatie, handel, toerisme, huisvesting, werkgelegenheid, infrastructuur, vervoer, energie en landgebruik.

Ook de Sustainable Development Goals (SDG's), breed toegepast door de lokale besturen, kunnen allen gekoppeld worden aan een voedselbeleid.

Lokale besturen hebben zowel bottom-up als top-down voeling met de uitvoering van het voedselbeleid. Die regierol maakt hen een belangrijke strategische speler in het verbinden van de verschillende voedselactoren in een lokaal voedselsysteem. Gemeenten spelen een cruciale rol om lokale synergiën en bedrijvigheid als een voedselnetwerk tot leven te wekken.

Lokale besturen worden door o.a. de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties als belangrijke motor voor de ontwikkeling van de huidige voedselsystemen bestempeld. Door een voorbeeldrol op te nemen kunnen ze de transitie naar een gezond, duurzaam en eerlijk voedselsysteem stimuleren en faciliteren. Dit kunnen ze bijvoorbeeld door korte keten logistiek te ontzorgen, oog te hebben voor duurzame voedselproductie in hun aanbestedingen, een gezonde en duurzame voedselomgeving te creëren, in te zetten op minder voedselverspilling, toegang tot landbouwgrond te vrijwaren, voedselaandeelhouderschap te stimuleren via burgerparticipatie en co-creatie, ...

4. Voedselbeleid is co-creatie

De transitie naar een duurzaam voedselsysteem moet multi-actor, multidisciplinair en multi-level aanpak worden. Er moet actief gezocht worden naar synergie met en complementariteit tussen alle voedselactoren, de diverse stakeholders; overheden, boeren, producenten, burgers, ondernemers, onderzoekers, ... Van boer tot burger. Daarom is een co-creatieve aanpak nodig, zowel vanuit de andere overheden naar ons toe, als vanuit ons perspectief als lokaal bestuur naar de overheden en onze stakeholders toe. We verzoeken de centrale overheden specifiek om ons als lokale besturen actief te (blijven) betrekken bij de plannen en verwezenlijkingen in het kader van een voedselbeleid op nationaal en regionaal vlak (zoals o.m. de Vlaamse Voedselstrategie).

We beseffen dat een lokaal voedselbeleid op maat van elke gemeente moet worden

uitgedacht. Op basis van de context van het organisatienetwerk van de gemeente willen we nadenken over een evolutief voedselbeleid. Bovenlokale samenwerking is nodig om de krachten en middelen te bundelen met andere gemeenten. Zo kunnen we als lokale besturen onze regio- en voorbeeldrol grootschaliger, regionaler inzetten. Voedsel stopt immers niet aan de gemeentegrenzen. We erkennen tevens het belang van het herstellen van de stad-platteland relatie, van de relatie tussen consumptie- en productiegemeenten.

College van burgemeester en schepenen

vrijdag 17 maart 2023

Meer info en bronnen

1. VVSG website lokale voedselstrategie (praktijkvoorbeelden, voedseldagen, lerend netwerk, stappenplan, kookboek voor lokale besturen, ...)

Over VVSG

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw is het steunpunt, de belangenbehartiger en de beweging van het lokale bestuur. Alle 300 gemeenten en OCMW's in Vlaanderen zijn lid, naast vele politiezones en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Een huis van vertrouwen dat haar leden advies en begeleiding verleent, informatie geeft op maat, zorgt voor opleiding en vorming, ontmoetingsdagen organiseert en andere ondersteunende diensten biedt. Meer dan 10.000 politici of ambtenaren volgen elk jaar een studiedag of een opleiding bij de VVSG.

VVSG

Engagementen lokaal voedselbeleid

1. Beleidsdomeinoverschrijdend samenwerken

Via een integrale beleidsoverschrijdende participatieve aanpak reflecteren we over voedsel, het voedselsysteem en een voedselvisie. Via een strategische cel, projectgroep of werkgroep zetten we in op voedsel. “Zo heeft bij de stad Hasselt de dienst milieu en energie als trekker de diensten communicatie, wijkopbouw, gelijke kansen en lokale economie betrokken. “

2. We betrekken de lokale voedselactoren

We betrekken zowel de ecologische als economische en sociale actoren om het voedselbeleid mee vorm te geven en te sturen. Door samenwerking met verschillende partners worden plaatselijke producenten en consumenten met elkaar verbonden. Via een voedselraad, foodlab of foodgroup zetten we in op samenwerking met de bestaande stakeholders in de gemeente. “Zo speelt de Stad Eeklo een organiserende, faciliterende en steunende rol in hun voedselproject, waarbij scholen, horeca, producenten,... belangrijke partners zijn.”

3. Via onze aanbestedingen maken we het verschil

Door in te zetten op een lokaal voedselbeleid, zijn we een voorbeeld voor onze burgers die we individueel en collectief sensibiliseren en aanzetten tot actie. We streven naar duurzame en gezonde voeding als norm. Via de eigen aanbestedingen stimuleren we de markt om duurzamer te werken. “Gemeenten zoals Bierbeek en Sint-Genesius-Rode passen duurzame criteria toe in hun aanbestedingen voor de maaltijden in scholen en woonzorgcentra.”

4. Onze inwoners zijn voedselaandeelhouders

We stimuleren de kracht van bottom-up voedselinitiatieven en van burgerparticipatie. Door die betrokkenheid engageren onze burgers zich als voedselaandeelhouders om het lokale voedselbeleid mee vorm te geven in onze stad of gemeente. “Zo heeft het OCMW van Hamont-Achel grond ter beschikking gesteld voor 32 tuiniers. Het project ligt dicht bij serviceflats en de bewoners van deze instellingen worden via een vrijwilligerswerking betrokken. Ook zijn er heel wat gemeenten die Voedselteams, die vooral met actieve burgers werken, faciliteren via infoavonden, lokale promotie, een depot, ... “

5. We worden een eetbare gemeente

We zetten in op zelfplukboerderijen, stadsmoestuinen, voedselbossen, fruit in de wijk, ... We zetten lokale landbouwgrond in voor lokale landbouwproductie. We participeren in voedsellandschappen, die starten vanuit een samenwerking tussen landbouwers onderling en tussen landbouwers, het lokaal beleid, lokale maatschappelijke actoren en/of lokale ondernemers. “De tuinen van Stene in Oostende of het Boerenlandschap in het Pajottenland zijn voorbeelden van voedsellandschappen. In Aalst heb je de smuljungle, een creatie waarbij culinaire talenten, groene vingers, verhalenvertellers, ... een voedselbos i.s.m. de groendienst animeren. In Schoten is er via een oproep klimaatkapitaal budget uitgekeerd om inwoners aan te moedigen om appelbomen, kerselaars en notenbomen te planten in eigen tuin”.

6. We gaan (sociaal) aan de slag met voedseloverschotten

We sluiten ons aan bij een regionaal distributieplatform. Hiernaast betrekken we ook onze burgers als voedselverspillingsambassadeurs. “Zo is Food Act 13 een samenwerking van CAW Zuid West Vlaanderen en 14 lokale OCMW's. Depot Margo uit Diepenbeek werkt met 33 sociale organisaties uit 28 gemeenten in Limburg.” “Omdat brood hoog op de verspillingslijst staat heeft de gemeente Lennik scholen affiches laten ontwerpen voor de broodzakken met tips rond voedselverspilling”

7. We werken samen met andere gemeenten

We verspreiden onze goede praktijken via communicatie met andere lokale besturen. We werken samen voor het opzetten van kortere toeleveringsketens, voor het vermijden van voedseloverschotten (recupererende gemeenten en ‘ontvangende’ gemeenten), in het kader van een streekidentiteit, ... “Zo is de provincie Oost-Vlaanderen aan de slag met een voedselplan voor de provincie. Ook de intercommunale Interwaas zet via het klimaatteam in op een regionale voedselstrategie

8. We zetten in op de (voedsel)omgeving van onze meest kwetsbare doelgroepen

Kinderen, ouderen, zieken, sociaal-economisch kwetsbare groepen hebben de meeste baten bij gezonde en duurzame voeding. We investeren in ruimtelijke interventies om een gezonde voedselomgeving vorm te geven. “Zo heeft Sint-Truiden 11 interventies gedetecteerd, o.a. een markt aan een schoolomgeving, collectieve moestuin met deelkeuken en een schoolrestaurant openstellen voor de buurt”.

9. We gebruiken het VVSG kookboek bij het opzetten of optimaliseren van ons voedselbeleid

Als lokaal bestuur willen we onze rol opnemen in een duurzaam voedselsysteem en vinden we inspiratie, een stappenplan en praktijkvoorbeelden om onze engagementen in te vullen via het VVSG-kookboek en de VVSG website omtrent lokaal voedselbeleid.

Gemeente:

Voornaam en achternaam:

Handtekening:

Aldus beslist in bovenvermelde zitting,

Namens het College van burgemeester en schepenen

Kathleen Bergoets
algemeen directeur

Ingrid Kempeneers
voorzitter

Voor eensluidend afschrift:

Kathleen Bergoets
algemeen directeur

Ingrid Kempeneers
burgemeester